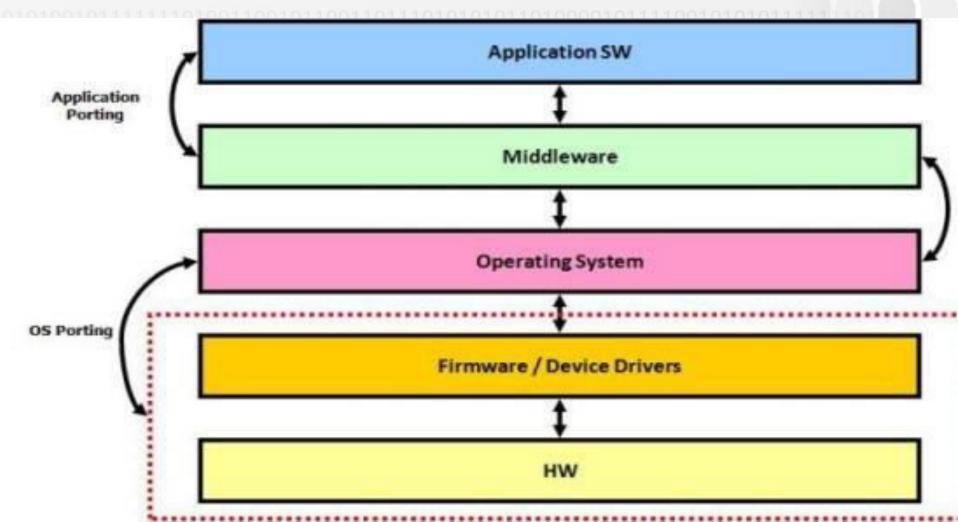
Haladó fejlesztési technikák

Layering, SOLID elvek
Adatbázisok elérése DbConnection/DbReader módszerrel
LocalDb elérése Entity Framework Core segítségével (ORM + LINQ)

Rétegek (layering)

- Cél: az implementációs részletek elrejtése, hogy a "felső" réteg ne függjön a nem szomszédos "alsó" rétegektől
- Hasonló elv: operációs rendszer rétegzett felépítése

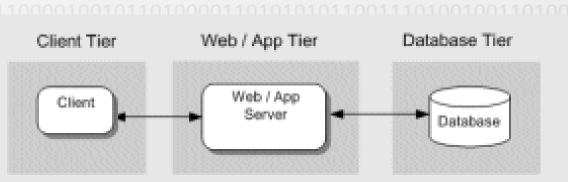
Tier vs Layer

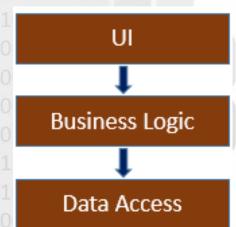
• Layer: logikai felbontása az osztályoknak

- Az egy rétegbe tartozó osztályok egy közös "magasabb rendű" feladatot szolgálnak ki (pl. megjelenítés, adatkezelés...)
- Egyértelműen definiált, hogy melyek azok az osztályok, amelyek a rétegen kívülről elérhetőek
- A külső (szolgáltatott és felhasznált) funkcionalitásokat interfészekkel írjuk le
- Akkor jól megírt egy alkalmazás, ha egy réteg egy az egyben kicserélhető egy teljesen máshogy implementált, de azonos interfészekkel dolgozó másik komponensre

• Tier: fizikai felbontása az alkalmazás komponenseinek

- Szoftver- vagy hardver-komponensek, amik a rétegeket futtatják
- Nem feltétlenül azonos felbontású, mint a rétegek

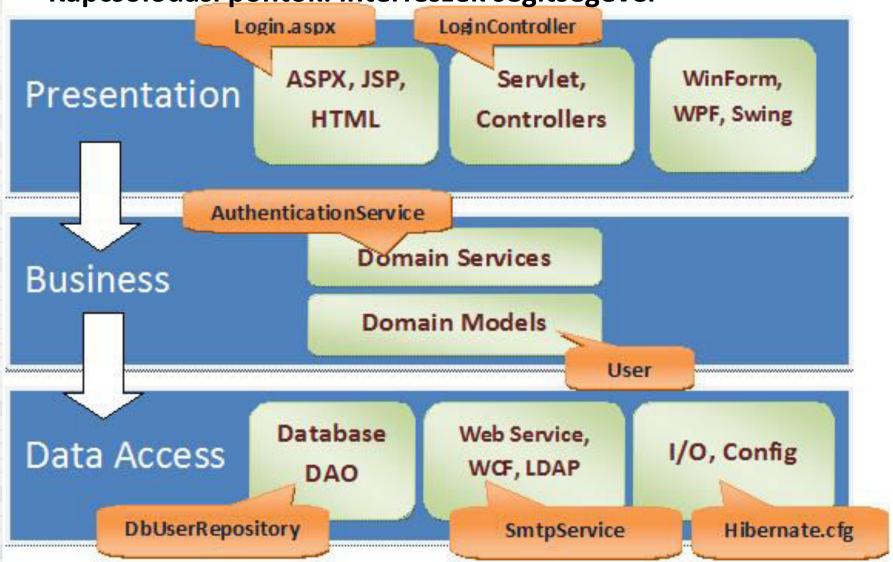

Tipikus Szoftver rétegek

Mindegyik réteg felbontható osztályokra/rétegekre

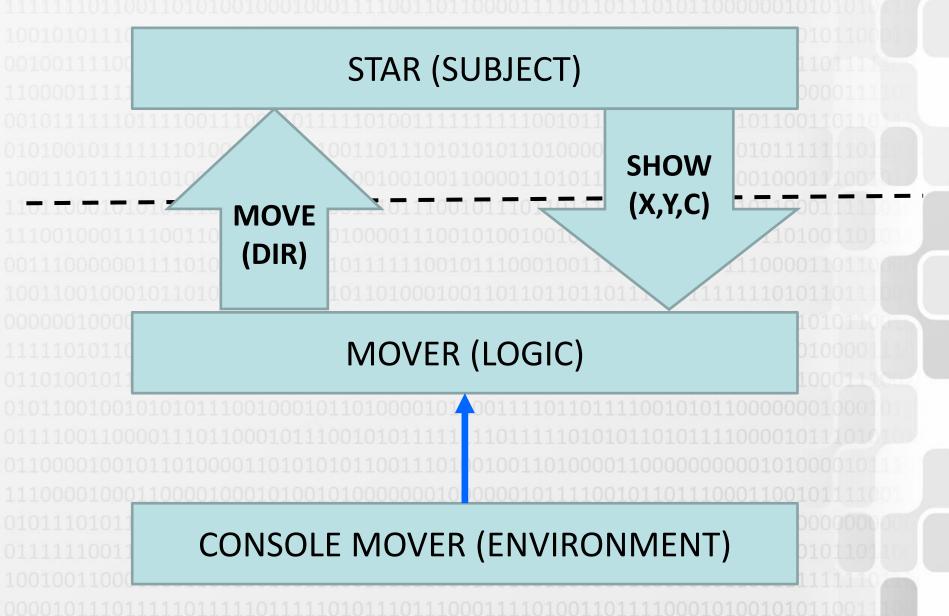
Kapcsolódási pontok: interfészek segítségével

Nem rétegzett alkalmazás

```
int x = 0, y = 0;
while (true)
    ConsoleKeyInfo info = Console.ReadKey(); // CHANGE: different input
    switch (info.Key) // CHANGE: different logic
        case ConsoleKey.UpArrow: y--; break; // TODO: range check
        case ConsoleKey.DownArrow: y++; break; // TODO: range check
        case ConsoleKey.LeftArrow: x--; break; // TODO: range check
        case ConsoleKey.RightArrow: x++; break; // TODO: range check
    Console.Clear(); // CHANGE: different output
    Console.SetCursorPosition(x, y);
    Console.Write('*'); // CHANGE: different subject
```

Layered + Reuseable megvalósítás

SOLID elvek

• S = Single Responsibility (*)

- Egy jó osztály egy felelősségi körrel rendelkezik
- Nem szabad olyan osztályt készíteni, ami egyszerre adatkezelő, megjelenítő, műveletvégző, webszolgáltatás, ...

O = Open/Closed principle

- Egy jó osztály egyszerre CLOSED (= használható) és OPEN (= bővíthető)
- Virtuális metódusok felüldefiniálásával, leszármazott osztályokkal elérhető

L = Liskov substitution

- Ős helyébe tetszőleges utód példányosítható, ez nem ront a funkcionalitáson

I = Interface segregation

Sok kisebb interfész jobb, mint kevés nagyon nagy interfész

D = Dependency inversion (*)

- Konkrét osztályoktól ne függjünk, helyette interfésztől / absztrakt osztálytól
- A függőség konkrét létrehozása VALAKI MÁS feladata...
- Részletesebben: Prog4 (az csillaggal jelöltek a prog3 fő céljai)

D = Dependency Inversion

- Ne a konkrét X nevű osztálytól függjünk, hanem funkcionalitástól
  - Interfész típus használatával VAGY absztrakt ősosztály használatával
- Megkülönböztetendő: Dependency INVERSION vs Dependency INJECTION
  - A dependency inversion elv többféle módon megvalósítható
  - Dependency injection (Prog3: interfész típusú ctor paraméterrel)
  - Factory design patterns (Prog4)
  - Inversion of Control (IoC) container/component segítségével (Prog4)
- Ennek a félévnek elsődleges célja, hogy a SOLID elveknek megfelelő adatszerkesztő alkalmazást hozzunk létre, ami
  - Rétegzett és adatforrás-független (ORM-et használ)
  - A logika réteg interfész típusú függőségeken keresztül, a Repository elvet követve éri el az adat-réteget
  - A logika réteg a dependency injection módszerrel kapja meg az adat réteget
  - A logika réteg tesztelhető: az adat réteg vagy fizikai adatbázis, vagy egy csak a tesztelést lehetővé tevő "kamu" adatforrás

MSSQL

MSSQL: tipikusan kis- és középvállalatok által használt relációs adatbázis-kezelő szerver

- SQL Express: kisebb változat: max 10GB/database, max 1 CPU, max 1GB RAM
- VS (min. Community) telepítésekor "Data Storage and Processing", vagy HDD hiány esetén SQL Server Data Tools + SQL Server 2016 Express LocalDB
- LocalDb: Szerver-szolgáltatás helyett igény szerint induló library, ami egy adatbázis-file-t használ, nekünk ez kell!

VS Projekten belüli, in-solution "Service Based Database"

- LocalDB szolgáltatással megtámogatott MDF+LDF file-ok, a projekttel azonos könyvtárban (in-profile módszerrel NE)
- Project / Add New Item / Service-based Database

Szervezés

- A GIT repónak is legyen része (.gitignore szerkesztése!!!)
- Mindig legyen az EXE mellé bemásolva: MDF és LDF file esetén is jobb katt / Properties / Content + Copy Always
- A táblák minden futtatáskor visszaállnak az eredeti állapotra!

∨ 1.0 − SQL First vs Code First

ADO.NET: DbConnection/DbReader

- "Kapcsolt" adatbázis-elérés (Connected Data-Access Architecture)
- Előny: gyors, egyszerű
- Hátrány: nehéz módosítani és technológiát/tárolási módszert váltani; kapcsolat elveszését kezelni kell
- A különböző adatbázis-szerverekhez különböző implementációk
- Közös ősosztályok a különféle feladatokhoz
  - Adatbázis-kapcsolat: DbConnection
  - SQL/RPC utasítás végrehajtása: DbCommand
  - Utasítás eredményének beolvasása: DbDataReader
- Specifikus utódosztályok a különféle adatbázis-szerverekhez
  - SqlConnection (MSSQL System.Data.SqlClient)
  - MySqlConnection (MySQL MySql.Data.MySqlClient)
  - NpgsqlConnection (PostgreSQL Npgsql)
  - OracleConnection (Oracle System.Data.OracleClient)

1. Inicializálás

```
string connStr = @"Data
  Source=(LocalDB)\v11.0;AttachDbFilename=path\to\empdept.mdf;
  Integrated Security=True;";
SqlConnection
private void Connect()
         new SqlConnection(connStr);
  conn.Open();
  Console.WriteLine("CONNECTED");
```

extstyle ext

2. INSERT

```
private void Insert()
  SqlCommand cmd = new SqlCommand("insert into EMP (ENAME,
  MGR, DEPTNO, EMPNO) values ('BELA', NULL, 20, 1000)", conn);
  int affected=cmd.ExecuteNonQuery();
  Console.WriteLine(affected.ToString());
```

12

3. UPDATE

```
private void Update()
  SqlCommand cmd = new SqlCommand("update EMP set
  ENAME='JOZSI' where EMPNO=1000", conn);
  int affected=cmd.ExecuteNonQuery();
  Console.WriteLine(affected.ToString());
```

4. DELETE

```
private void Delete()
                   new SqlCommand("delete from EMP where
  EMPNO=1000", conn);
  int affected=cmd.ExecuteNonQuery();
  Console.WriteLine(affected.ToString());
```

5. SELECT

```
private void Select()
                   new SqlCommand("select * from EMP
  SAL>=3000 order by ENAME", conn);
  SqlDataReader reader = cmd.ExecuteReader();
  while (reader.Read())
      Console.WriteLine(reader["ENAME"].ToString());
  reader.Close();
```

5. SELECT

```
for (int i = 0; i < reader.FieldCount; i++) {</pre>
  string coltext = reader.GetName(i).ToLower();
  Console.WriteLine(coltext);
for (int i = 0; i < reader.FieldCount; i++)</pre>
  Console.WriteLine(reader[i].ToString());
  Console.WriteLine(reader.GetValue(i));
  Console.WriteLine(reader.GetDecimal(i));
```

A közvetlen SQL kommunikáció hátránya

 SQL Injection: Figyelni kell rá, hogy a usertől kapott adat <u>SOHA</u> ne értelmeződjön SQL utasításként

```
string uName = "yyy", uPass = "xxx";
string sql = $"SELECT * FROM users WHERE
username='{uName}' AND userpass=sha2('{uPass}');
uPass = "x') OR 1=1 OR 1<>sha2('x";
```

- Az üzleti logikai kódba kell helyezni az SQL kódot
  - Nincs beépített védelem SQL Injection ellen
  - Módosítani kell SQL dialect vagy adatstruktúra módosítás esetén
  - Cél: az üzleti logika <u>SOHA</u> ne függjön az adattárolás módjától!
- Valamilyen réteg kell az SQL réteg fölé, ami elrejti az SQL kódot
  - Prepared statements (sql command parameters)
  - Valamilyen erősen típusos, az SQL funkcionalitásával azonos (vagy ahhoz nagyon közelítő) réteget helyezünk az SQL réteg fölé
  - , Dialektus-független lekérdezés = LINQ

DbConnection vs DataSet vs Entity Framework

Cél: adatbázis-kapcsolat kezelése,
 SQL utasítások és eredmények feldolgozása

DbConnection

- Alap SQL-szintű elérés, string SQL utasításokkal, object tömb eredményekkel
- Connected mode

DataSet

- Az SQL réteg fölé egy erősen típusos, GUI központú réteg kerül, a műveleteket típusos metódusok végzik
- Egyedi megközelítés, már nem használt

Entity Framework

- Az SQL réteg fölé ORM (Object Relational Mapping) réteget helyezünk: a táblákat mint objektumok általános gyűjteményét kezeljük
- Tervezési mintákat felhasználó, általános megközelítés
- Connected/Disconnected mode is

ORM = Object Relational Mapping - alapfeladat

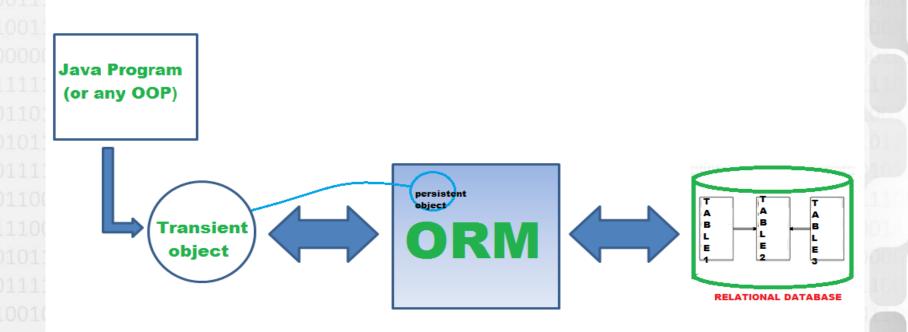
- REJTETT fizikai adatelérés, ami SQL utasításokkal dolgozik
- Kívülről használható műveletek: dialektus-függetlenség
  - Dialektus-független konverzió: a műveletek végrehajtása független legyen attól, hogy milyen a használt SQL dialektus / adattárolási mód
  - A felső réteg ne SQL nyelvet lásson: Lambda kifejezések (Java Stream Api/C# LINQ) vagy saját lekérdező nyelv (Doctrine) vagy egyszerű CRUD metódusok (Active Record rendszerek)

Objektum-tár

- A felsőbb réteg csak típusos objektumokat lát
- A lekérdezés eredmények objektumokká/gyűjteményekké konvertálódnak
- Akár műveletek között is megoszthatóak
- Az ORM segítségével a felsőbb réteg képes az adatbázist memóriában lévő objektumgyűjteményként kezelni, függetlenül a ténylegesen használt fizikai tárolási módtól

ORM = Object Relational Mapping - rendszerek

- C#: Entity Framework
- Java: Hibernate/JPA
- Python: Django ORM, SQLAlchemy
- Ruby on Rails
- PHP: Eloquent, Propel, Doctrine

Doctrine DQL

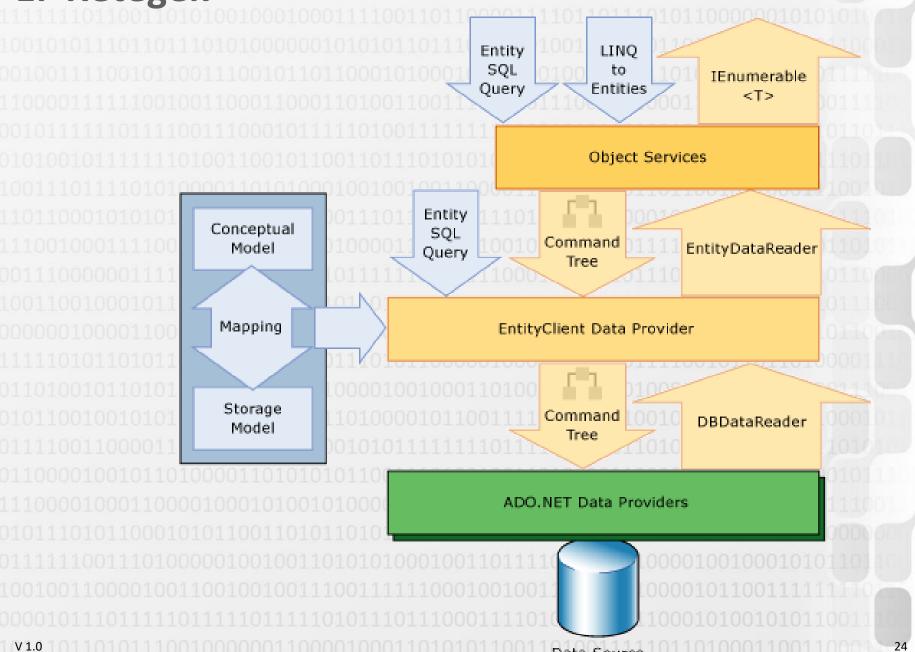
Java + Hibernate + Stream API

```
library.stream()
    .map(book -> book.getAuthor())
    .filter(author -> author.getAge() >= 50)
    .map(Author::getSurname)
    .map(String::toUpperCase)
    .distinct()
    .limit(15)
    .collect(toList()));
```

C# + Entity Framework + LINQ

```
NorthwindDataContext db = new NorthwindDataContext();
var products = from p in db.Products
                where p.CategoryID == 2
                 select p;
foreach (Product product in products)
    product.
             GetHashCode
             GetType
             OrderDetails
             ProductID
                               int Product.ProductID
             ProductName
             PropertyChanged
             PropertyChanging
             QuantityPerUnit
             ReorderLevel
```

EF Rétegek

Data Source

ORM használatának hátrányai

 "ORM is a terrible anti-pattern that violates all principles of object-oriented programming, tearing objects apart and turning them into dumb and passive data bags. There is no excuse for ORM existence in any application" http://www.yegor256.com/2014/12/01/orm-offensive-anti-pattern.html

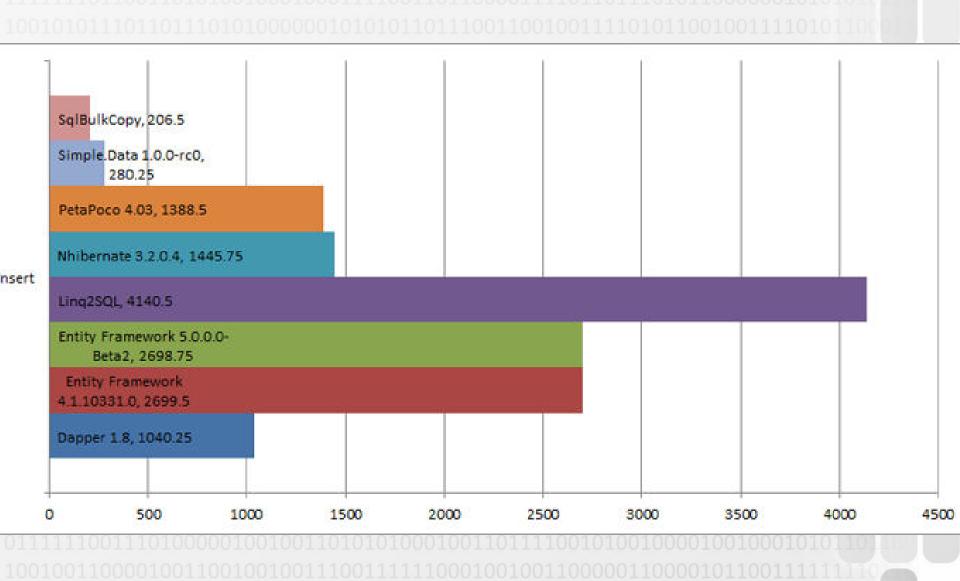
Ez persze csak egyetlen vélemény, de tipikus negatívumok:

- Nehezebb konfiguráció
- Nagyobb memóriaigény
- Nagyobb CPU igény
- Bonyolultabb lekérdezések szegényes/nehéz támogatása
- Nehéz optimalizáció

V 1 0

ORM sebessége (C#)

V 1.0

26

ORM sebessége (PHP) Total/peak usage 1000 inserts RedBean ORM Zend_Db Doctrine DBAL Doctrine ORM Elefant Model Propel ORM Elefant DB

ORM használatának előnyei

- A kódban sehol sem használunk dialektus függő SQL utasításokat
  - Bármikor dialektust/szervert válthatunk a kód átírása nélkül
  - Saját EF/Linq provider írásával akár tetszőleges tárolási mód is lehetséges
- A string formátumú SQL utasítások helyett a fordítás közben szintaktikailag ellenőrzött lekérdező formátumot használunk
  - A fordítás közben kiderül, ha a bárhol szintaktikai hiba van
- A string formátumú SQL paraméterek (string összefűzés) helyett változókat használunk lekérdezés paraméterként
  - SQL injection elkerülése
- A lekérdezések eredménye nem általános object / object[] / asszociatív tömb / típus nélküli Dictionary
  - Helyette erősen típusos ismert típusú érték / példány / gyűjtemény (!!!)
- Az ORM rétegre +1 réteg elhelyezésével könnyedén megoldható az adatforrás tetszőleges cseréje és a kód tesztelése
  - Repository with Dependency Injection

V 1 0

+1 réteg ???

Előny, hogy ugyanaz a LINQ query fut

- Attól függetlenül, hogy milyen adatforrást használ (az adatforrás lehet List<T>, XML, MySQL/Oracle/MSSQL Adatbázis ...)
- Könnyebb leválasztani az üzleti logikáról az adatfeldolgozást végző kódot

A cél: a LINQ query úgy hivatkozzon az adatforrásra, hogy az ne feltétlenül a fizikai adatbázist használja

- Cél: olyan Logic kódot írni, amelyben futásidőben változtatható, hogy az adatokat honnan szedje
- Cél: olyan Logic kódot írni, amelyhez könnyű igazán jó egységteszteket írni (üzleti logika tesztelése ténylegesen működőképes, ténylegesen használt adatelérő réteg nélkül)
- (Talán megoldás, ebben a félévben biztos nem: EF Core In-Memory Providers)

• A Féléves Feladatban ez az elvárás!!!

Tényleges Megoldás: Repository Design Pattern + Moq

V 1.0 1 0 1 1 1 1 0 1 1 1 0 1 0 0 0 0 1 1 0 0 0 0 1 1 0 1 0 1 1 0 1 0 1 1 0 1 1 0 1 1 0 1 0 0 0 1 1 0 0 1 1 0 0 0 1 0 0 0 1 1

Entity Framework verziók

https://docs.microsoft.com/en-us/ef/ef6/what-is-new/past-releases

- Linq To SQL: Formailag hasonló, "Félkész termék"
- EF1 = EF3.5 $\rightarrow$ .NET 3.5 (2008)
- EF4 → .NET 4 (2010) "POCO support, lazy loading, testability improvements, customizable code generation and the Model First workflow"
- EF4.1 → "first to be published on NuGet. This release included the simplified DbContext API and the Code First workflow" (2011) → a furcsa ObjectContext api helyére a logikus DbContext api került!
- EF4.3 → "Code First Migrations" (2012) → használható ORM!
- EF5 (2012), API változások ...
- EF6 (2013), API változások ...
- EF 6.1 (2014), EF 6.2 (2017), EF 6.4 (2019) → elterjedt és JÓ ORM!

Entity Framework Core

- EF7: RC1 2015 ...
  - "You should view the move from EF6.x to EF Core as a port rather than an upgrade"
- EF Core 1.0 (2016), 2.0 (2017), 2.1 (2018) (all with ASP.NET Core)
   → LAZY LOAD + GROUP BY, elértünk az EF 6.1 szintjére...
- EF Core 2.2 (2018), 3.0, 3.1 (2019)
  - https://docs.microsoft.com/en-us/ef/core/what-is-new/ef-core-3.x/breaking-changes
  - https://www.infoq.com/news/2019/06/EF-Core-3-Breaking-Changes/
- Jelenleg:

EF 6.4 → régi kódbázis

- https://docs.microsoft.com/en-us/ef/efcore-and-ef6/
  - Többnyire minden funkció elérhető, néhány kisebb hiányosság, néhány jó újítás
  - Limited inheritance models (planned for 5.0), No change Tracking Proxies (merged in 5.0), limited many-to-many (planned for 5.0), No database.log (merged in 5.0)
  - In the backlog: Update model from database, Stored procedures

DbContext API

- Minden táblához szükség van egy, a táblával "azonos struktúrájú" osztályra: Entity class / Entity model
  - A "Data Mapper" lényege, hogy elvileg lehet más az osztály és a tábla
  - N:M kapcsolatnál az "entityless" mód: kapcsolótábla entity nélkül
  - Ebben a félévben ezeket ne próbáljuk ki:
     1 tábla = 1 entity class, SQL adatmezők = C# property-k
- DbContext (Model / Entity Model)
  - Magát az adatbázist reprezentáló osztály
  - Feladata a Connection kezelése és a táblák egységbe zárása
  - A saját adatbázist ennek leszármazott osztálya fogja kezelni
  - OnConfiguring() metódusa a kapcsolat beállítását végzi
  - OnModelCreating() metódusa a táblák/entitások beállítását végzi:
     FLUENT API
- DbSet<T>: IQueryable<T>
  - Táblát (= T típusú objektum gyűjteményt) reprezentáló osztály
  - A DbContext-ben 1-1 property minden táblának

2

Fluent API vs Annotations

• Közös cél: a kódban definiálni, hogy az entity osztályokban lévő C#

```
tulajdonságok [Table("cars")]
specifikus extra public class Car
{
Attribútummal [Kev]
```

- Attribútummal attribútumokk
  - Cars + Brands

```
[Key]
[DatabaseGenerated(DatabaseGeneratedOption.Identity)]
[Column("car_id", TypeName = "int")]
public int Id { get; set; }
```

- Fluent API: DbContext leszármazc metódusában
  - Modernebb, jobban illeszkedik az EF
  - EmpDept példa
  - Idegen kulcsokhoz SOKKAL JOBB (Wit

```
entity.HasKey(car => car.Id)
   .HasName("CAR_PRIMARY_KEY");
entity.Property(car => car.Id)
   .UseIdentityColumn() // IDENTITY
   .HasColumnName("car_id")
   .HasColumnType("int");
entity.ToTable("cars");
```

- A féléves feladatban mindegy, melyiket használjuk
  - Annotációs módszer esetén is biztosan kell az OnModelCreating()
- v 1.0 Idegen kulcsok és Database Seeding miatt

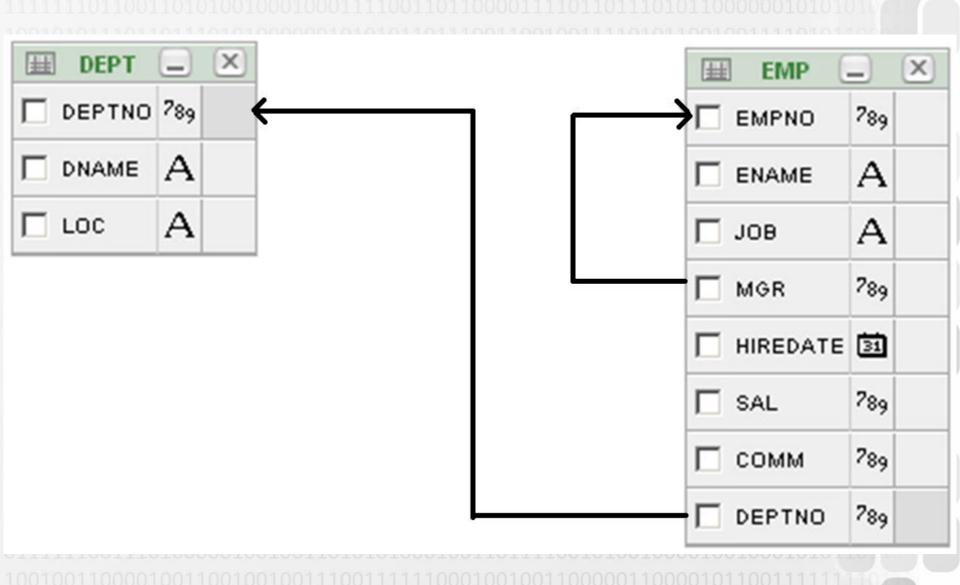
A modell legenerálása (RÉGI SQL first)

- Előfeltétel: EF 6.x és meglévő táblák http://msdn.microsoft.com/en-us/data/jj206878
- Project, Add new Item, ADO.NET Entity Data Model <ADD>
  - Generate from database <NEXT>
  - Az MDF file legyen a legördülő menüben + save connection settings <NEXT>;
  - EF6.0 < NEXT>;
  - Mindegyik tábla mellett pipa + Model namespace = EmpDeptModel <FINISH>
- Konfigurációtól függően: Template can harm your computer, click ok to run ... <OK> <OK>
- Eredmény: automatikusan generált erősen típusos osztályok, csak ezek vagy generikus osztályok típusparaméterezett változatai vagy inkább POCO osztályok > ~30KB a két táblás adatbázis (DataSet: 10x ekkora)

A modell legenerálása (ÚJ EF Core SQL first)

- EmpDept.mdf; meglévő táblák; Content+Copy Always
- Server Explorer → EmpDept → Right click → Properties
  - "Data Source = (LocalDB)\MSSQLLocalDB; AttachDbFilename =
     |DataDirectory|\EmpDept.mdf; Integrated Security = True
  - "Close Connection" fontos a Server Explorer-ben!!!
- Manage Nuget Packages for Solution => NOT prerelease
  - Microsoft.EntityFrameworkCore.SqlServer
  - Microsoft.EntityFrameworkCore.Tools
  - Microsoft.EntityFrameworkCore.Proxies
- Nuget Package Manager Console
  - Scaffold-DbContext "CONNECTION_STRING"
     Microsoft.EntityFrameworkCore.SqlServer -OutputDir Models
- Code first megközelítésnél teljesen azonos szintaxisú osztályokat kell kézzel megírni, mint amit a Scaffold-DbContext legenerál
  - Szükséges az üres MDF+LDF állomány, valamint a connection string

Példa Táblák

SzaboZs

1. Inicializálás

```
ED = new EmpDeptEntities();
Console.WriteLine("Connect OK");
// DbSet<T> típus, LINQ bővítménymetódusokkal
   LINQ query syntax is lehetséges
// IEnumerable<T> vs IQueryable<T>
Dept dept = ED.Dept.First();
Console.WriteLine(dept.Dname);
   Lazy loading
string deptName = ED.Emp.First().Dept.Dname;
```

2. INSERT

```
Emp newWorker = new Emp()
    Ename = "BELA",
    Mgr = null,
    Deptno = 20,
           1000
ED.Emp.Add(newWorker);
ED.SaveChanges(); // Save via change tracking!
Console.WriteLine("Insert OK");
```

3. UPDATE

```
Emp someone = ED.Emp.Single(x => x.Empno == 1000);
someone.ENAME = "JOZSI"; // Change tracking!
ED.SaveChanges();
Console.WriteLine("Update OK");
```

4. DELETE

Emp someone = ED.Emp.Single(x => x.Empno == 1000);

ED.Emp.Remove(someone);

ED.SaveChanges();

Console.WriteLine("Delete OK");

5. SELECT / Eager vs Lazy Loading

 Eager Loading: Jobb Teljesítmény, DE előre tudni kell a később elérni kívánt hivatkozásokat, és ezeket a lekéréskor be kell hivatkozni

```
foreach (var item in ED.Emp.Include(emp => emp.DeptnoNavigation))
{
    Console.WriteLine($"{item.Ename} in {item.DeptnoNavigation.Loc}");
}
```

 Lazy Loading: Gyengébb teljesítmény (főleg SOK rekordnál), de SOKKAL kényelmesebb használni, mert nem kell semmit előre behivatkozni az adat lekérésekor

```
foreach (var item in ED.Emp)
{
    Console.WriteLine($"{item.Ename} in {item.DeptnoNavigation.Loc}");
}
```

UseLazyLoadingProxies() kell az OnConfiguring() –ba, ez után vagy a .ToList() –
en kell végigmenni, vagy pedig a "MultipleActiveResultSets = true" kell a
connection stringbe

Példa: az EmpDept adatbázison...

- Hozza létre az adatbázist, majd abból SQL First módszerrel a modellt Nézze át a generált Entity és DbContext osztályokat
- 2. Listázza a dolgozók neveit a részlegük helyével együtt
- 3. Listázza a dolgozók nevét, fizetését, munkakörét, valamint a munkakör átlagjövedelmét (jövedelem = Sal + Comm)
- 4. Listázza a dolgozók nevét, részlegük nevét, valamint a részlegükben dolgozó személyek darabszámát
- 5. Duplázza meg az elnök (PRESIDENT) fizetését
- 6. Törölje azokat, akik az elnök belépése után kevesebb, mint 30 nappal léptek be a céghez

Gyakorlat: Cars + Brands adatbázis létrehozása

- Hozza létre az adatbázist, majd abba teljesen Code First módszerrel töltse bele a táblákat és az adatokat (annotációkkal is megoldható akár – de a Fluent API teljes használata is ugyanúgy jó)
- 2. Listázza az összes márkát
- 3. Listázza az összes autót, a márkanévvel együtt (Lazy Load módszerrel)
- 4. Listázza az autókat, a márkák átlagárával együtt

